

Koray Çalışkan

koray.caliskan@radikal.com.tr

Köylerini uluslararası şirketlerin sardığı, iğrenç endüstriyel gıdaların mideleri bastığı bir Türkiye geliyor.

Daha 38 yıl var. Ben yolda inirim gerçi. Yaşıtlarım o zaman 80'e dayanmış olacak. Muhtemelen yine Yeni CHP üzerine konuşuyor olacağız. TRT, iktidar partisinin yayın organı gibi çalışacak.

AB'ye giriş müzakerelerinde yeni bir dosya daha açılacak. Ortadoğu kaynakacak.

Bunları bırakalım da gerçekleşmesi kesin olan başka bir mesele var, ona bakalım. 2006'da dünya tarihinde ilk kez köylüler en büyük çalışan grubu olmaktan çıktı. Bu, bir küresel devrimdir. İleride tarihçiler bu anı yeni bir çağın başlangıcı, hatta belki de her şey aynı giderse, son çağın başlangıcı olarak görecekler. 2050'de bizi bununla ilgili bir sürpriz bekliyor.

Kaç köylü kaldı?

1980'de dünyada yaklaşık 1 milyar köylü vardı. Dünya çalışan nüfusunun %51'ini oluşturuyorlardı. 2006'da hizmet sektörü çalışanları, yani ürettikleri an ürünleri kaybolanlar, çiftçileri geçti. 2011'de 1.3 milyar çiftçi kaldı. Artmış gibi görünüyor ama dünya nüfusu daha çok arttı. Bugün dünya çalışan nüfusunun %39'u köylü.

Türkiye'de daha dramatik bir düşüş yaşandı. Tablomuz durumu hızlıca özetliyor. 1980'de Türkiye'nin %56'sı kırdan yaşıyordu. 1990'da %40'a, 2000'de %35'e, 2012'de %29'a düştü. Kırdan çözülme bu hızla devam ederse -ki son dört senedir minik de olsa bir istihdam artışı var- 2050'de %13'ün biraz altına düşecek.

Neden ne?

Bu düşüşün en önemli nedeni tarımda üretim maliyetlerinin artması ve ürün fiyatlarının köylüye ödenen kısmının düşmesi. Yanlış anlaşılmasın dünyada gıda fiyatları artıyor. Ama köylü yine zarar ediyor. Birinci dünya tarım şirketleri ciroları kadar devlet desteği alıyor. Gelişmekte olan ülke çiftçileri ateş olsalar cirmi kadar yer yakmıyor.

Mesela Türkiye'de eskiden bir kilo pamuk satıp üç litre mazot alınabilirken, şimdi yarım litre alınmıyor. Çiftçilerin enflasyonla kontrol ettiğimizde net gelir kaybı 2010'da %10, ondan önce %5.8, 2008'de %4.8 ve 2007'de %6.2 oldu. Nedenler ve sonuçlara derinlemesine şimdilik girmeyelim. Sonraki yazılarda değineceğiz. Önümüzdeki beş gün boyunca Lizbon'da 'Dünya Kır Sosyolojisi Kongresi'nde olacağım. Diğer memleketlerde bu süreç nasıl işliyor dinleyeceğim, yeni araştırmaların sonuçlarına bakacağım.

Sıkar giderim

Ama bir şeyi hiçbir yere bakmadan söyleyeyim: Köylerini uluslararası şirketlerin sardığı, iğrenç endüstriyel gıdaların mideleri bastığı bir Türkiye geliyor. Türkiye'de iki köy arasında dünyalar farkı vardır. ABD gibi geleceğimize benzeyen karabasanların en doğu ve en batı kırsalı birbirinin aynıdır. Aynı hıyar, aynı domat, aynı şirket, aynı köle.

Kırsalını kaybetmediğimiz, bir kültür olan küçük köylü tarımını yok etmediğimiz bir dünyada yaşamak istiyorum. Sevgili Mehmet Altan'ı kızdırmayalım; o, köylüler ölsün istiyor. Ben niye istemiyorum sonra anlatacağım. Şimdilik küçük köylü büyük şirketten iyidir diyelim, geçelim.

